

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande

Vårt datum: 2017-05-11
Er referens: Fö2016/01646/MFU
Diariernr: SSM2017-973
Dokumentnr: SSM2017-973-2
Handläggare: Jonas Boson
Telefon: +46 8 799 44 56

Försvarsforskningsutredningens betänkande (SOU 2016:90) Forskning och utveckling på försvarsområdet

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har beretts tillfälle att yttra sig över ovan nämnda betänkande och redovisar följande synpunkter.

Sammanfattning

SSM instämmer med Försvarsforskningsutredningens övergripande slutsats att ett försämrat säkerhetspolitiskt läge och återupptagandet av planeringen för det civila försvaret kräver ökade satsningar på forskning och utveckling (FoU) inom försvarsområdet. En sådan satsning får dock inte innebära att medel förs över från annan verksamhet inom totalförsvaret. Istället bör forskning och utveckling tillföras nya ekonomiska medel. Specifikt vill SSM, i relation till myndighetens ansvarsområde och roll som bevakningsansvarig myndighet, lyfta fram ett ökat behov av finansiering för att säkerställa upprätthållande och uppbyggnad av kompetens inom CBRN-området. Inte minst gäller detta kunskapsuppbyggnad kring effekter på det moderna samhället av kärnvapen användning. SSM vill också betona vikten av långsiktighet och kontinuitet i finansieringsformerna för FoU inom försvarsområdet för en hållbar kompetensförsörjning.

Utredningen föreslår utökade satsningar på FoU inom försvarsområdet, men att avvägningen av dessa huvudsakligen sker i samband med nästa försvarspolitiska inriktning. SSM anser dock att vissa behov föreligger redan idag om de mål som har satts upp för det civila försvaret inom ramarna för föreliggande försvarspolitiska inriktning ska kunna nås. Tyvärr framgår av utredningen att finansieringen av FoU inom CBRN-området istället har minskat och fortsätter att göra så till 2018. SSM anser att fortsatta reduktioner inom området om möjligt bör undvikas, i synnerhet som förlorad expertkompetens är svår och tidskrävande att återta.

Detaljerade synpunkter

SSM:s behov av stöd/kompetens

SSM är förvaltningsmyndighet med ansvar inom strålskydd och kärnsäkerhet. SSM har även ansvar inom krisberedskap och är bevakningsansvarig myndighet enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Som stöd för att lösa myndighetens uppgifter inom krisberedskap och civilt försvar beställer SSM viss forskning och utveckling inom RN-området. SSM, liksom flera

andra civila myndigheter och Försvarsmakten, är härvidlag beroende av att det finns en nationell kompetens inom området som kan utföra dessa beställningar. SSM upprätthåller även en nationell organisation för expertstöd som kan stödja myndigheten vid radiologiska nödsituationer. I organisationen ingår bland annat FOI:s avdelning för CBRN-skydd och säkerhet i Umeå och Kista. Också i detta hänseende är myndigheten beroende av att det finns en nationell expertkompetens inom ämnesområdet.

Behov av FoU för civilt försvar

SSM ser mot bakgrund av den senaste försvarspolitiska inriktningen, där det slås fast att planeringen för totalförsvaret ska återupptas samt att risken för användning av kärnvapen i Sveriges närområde kan komma att öka, ett ökat behov av FoU, som stöd till såväl SSM som övriga civila myndigheter och Försvarsmakten. SSM delar därvidlag utredningens analys att det behövs forskning och utveckling som stöd för utvecklingen av det civila försvaret. SSM vill särskilt lyfta fram att det behövs en betydande kunskapsuppbyggnad kopplat till kärnvapenfrågor i relation till det civila försvaret.

Långsiktig kompetensförsörjning

För att säkerställa upprätthållande och vidareutveckling av en nationell kompetens inom CBRN-området krävs en långsiktig och stabil finansiering. Utredningen konstaterar att reduktioner av finansiering av FoU på försvarsområdet har lett till att kompetens inom vissa områden endast finns hos enstaka nyckelpersoner. SSM har i flera utredningar kopplade till kompetensförsörjning inom strålskyddsområdet kunnat konstatera detsamma, och myndigheten bedömer att så är fallet även i frågor kopplade till CBRN-området och civilt försvar. Detta innebär att den nationella kompetensen inom för det civila försvaret viktiga ämnesområden är sårbar. För att minska risken att betydelsefull kompetens går förlorad är det av stor vikt att säkerställa såväl en tillräcklig volym på den forskning och utveckling som bedrivs vid enskilda institutioner, som att finansieringen är långsiktig och stabil.

I utredningen redovisas dock att finansieringen av FoU inom försvarsområdet i hög grad är uppdragsstyrd. SSM bedömer att detta gäller också FOI:s verksamhet inom CBRN-området, även om denna till del finansieras via anslag. SSM anser därför att en ökad basfinansiering inom CBRN-området vore önskvärd. Liksom det konstateras i utredningen ger en ökad basfinansiering även förutsättningar för att den verksamhet som bedrivs kan anpassas och inriktas för att fortsätta vara relevant över tid. SSM delar likaså utredningens bedömning att det bör finnas en långsiktighet i de satsningar som görs på forskning och utveckling för det civila försvaret.

Nulägesbeskrivning

SSM konstaterar att den långsiktiga finansieringen av forskning och utveckling inom ämnesområden med relevans för myndighetens ansvarsområde har minskat. Detta har skett både genom en neddragning av anslag 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut, och sannolikt även genom de neddragningar och prioriteringar som har drabbat Försvarsmaktens beställningar av forskning och utveckling, framförallt gällande forskning med längre tidshorisont. Mot bakgrund av det ökande behov av FoU som utredningen identifierat för civilt försvar, anser SSM att dessa reduktioner är olyckliga, i synnerhet med beaktande av det stora beroende av enskilda individer som kompetensbärare som föreligger inom området. SSM anser att ytterligare medel behöver avsättas för försvarsforskning och utveckling inom RN-området. En sådan resursförstärkning får dock inte ske på bekostnad av annan verksamhet inom totalförsvaret. Istället behöver nya ekonomiska resurser tillföras området.

I detta ärende har generaldirektören Mats Persson beslutat. Utredaren Jonas Boson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Johan Friberg och enhetschefen Catarina Danestig Sjögren deltagit.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Mats Persson

Jonas Boson